

ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ З РІЗНОЮ ГЕНДЕРНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ

Ніколаєва О.В.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 053 «Психологія»
Житомирського державного університету Імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

На сучасному етапі розвитку суспільство характеризується значними змінами та трансформаціями політичного, суспільного, економічного, особистісного характеру, які провокують значний рівень стресових ситуацій. Перед особливо значними викликами, які потребують психічної стійкості та уміння справлятися зі стресом, опиняється молодь.

Тому важливо дослідити особливості подолання стресових ситуацій особами юнацького віку, зокрема, залежно від гендерної ідентифікації.

Саме тому метою нашого дослідження стало дослідження особливостей копінг-стратегій юнацтва з фемінною та маскулінною гендерною ідентичністю.

В сучасних психологічних дослідженнях копінг-стратегіями називають стратегії подолання особистістю стресових ситуацій [1]. Також велика увага приділяється особливостям вибору копінг-стратегій залежно від різноманітних факторів: віку, демографії, культури, статі, гендеру, тощо. Зокрема, К.Метні описує подолання стресу з позицій оперативних і превентивних дій на стресогенну ситуацію і реакції особистості на неї [4].

Структуру поведінки превентивного подолання стресу становлять такі компоненти: копінг-реакції – думки, почуття, переживання людини при зіткненні зі стресором; копінг-дії – дії людини в контексті стресової ситуації; копінг-стратегії – послідовність пов'язаних дій; копінг-стилі – концептуально подібні копінг-стратегії. [1]:

Отже, стратегію подолання стресових ситуацій розглядають як особливу реакцію особистості на важкі, екстремальні ситуації, яка проявляється у формі когнітивного і емоційного реагування на ці ситуації (ідентифікація, зіставлення, прийняття рішення тощо) та особливої поведінки щодо протидії стресогенним впливам.

Копінг-стратегії розглядаються як індивідуальний спосіб взаємодії із ситуацією відповідно до логіки, особливостями її розвитку, значністю для людини і його психологічними можливостями по компенсації і захисту від впливу стрес-факторів [1].

Динаміка поглядів на феномен гендерної ідентичності засвідчує, що маскулінність і фемінність є системами якостей, що традиційно вважають чоловічими

або жіночими [3]. Маскулінність і фемінність зазнають впливу культурних і економічних факторів, технологічного розвитку суспільства, які визначають відповідність власній психологічній статі, стилям і способу життя, особливостям самореалізації, формуванням цінностей, установок, світоглядних позицій та форм поведінки [3].

Для дослідження особливостей гендерної ідентичності респондентів нами було застосовано методику «Фемінність-маскулінність» С. Бем [2]. Для вивчення копінг-стратегій як форм поведінки юнацтва у стресогенних ситуаціях було використано методику «Індикатор копінг-механізмів» Дж.Амірхан. До дослідження було залучено 82 респондента юнацького віку (46 дівчат та 36 юнаків) віком від 17 до 23 років.

Було встановлено, що існують відмінності копінг-стратегій юнаків та дівчат з різною гендерною ідентичністю (табл. 1).

Таблиця 1.

Копінг-стратегії юнаків та дівчат з різною гендерною ідентичністю (t-критерій)

Гендер Шкали	Чоловіча			Жіноча		
	М	Ф	t- критерій	М	Ф	t- критерій
Вирішення проблем	18,5	12,2	3,251*	20,4	18,3	1,438
Пошук соціальної підтримки	15,5	17,0	1,001	16,5	14,9	2,013
Уникнення проблем	13,8	17,9	3,006*	13,1	18,2	3,361*

Примітка: * - $p \leq 0,005$; М – показники маскулінності, Ф – показники фемінності.

Встановлено статистично значущі відмінності у виборі стратегій подолання стресових ситуацій хлопців та дівчат, які мають яскраво виражену маскулінну та фемінну ідентичність. Досліджувані юнаки, які мають яскраво виражену маскулінну гендерну ідентичність схильні обирати стратегію вирішення проблем ($\bar{x} = 18,5$), тоді як для фемінних юнаків цей показник значно менший ($\bar{x} = 12,2$), ця різниця значущо відмінна ($t=3,251$; $p \leq 0,005$).

Для досліджуваних юнаків, які мають фемінну гендерну ідентичність визначальною стратегією поведінки у стресогенних ситуаціях є уникнення проблем ($\bar{x} = 17,9$), тоді як для маскулінних юнаків уникнення проблем не є основною стратегією ($\bar{x} = 13,8$), ця різниця також є статистично значущою ($t=3,006$; $p \leq 0,005$).

Для дівчат як з маскулінною так і з фемінною гендерною ідентичністю домінуючою копінг-стратегією є вирішення проблем (відповідно $\bar{x} = 20,4$, $\bar{x} = 18,3$). Особливості у виборі копінг-стратегій маскулінних та фемінних дівчат стосуються стратегії уникнення проблем, яка більшою мірою притаманна фемінним досліджуваним ($\bar{x} = 18,2$), у маскулінних дівчат цей показник значно нижчий ($\bar{x} = 13,1$), ця різниця статистично значуща ($t=3,361$; $p \leq 0,005$).

Стратегія яка полягає у пошуку соціальної підтримки посередньо притаманна як маскулінному так і фемінному типу гендерної ідентичності, значимих відмінностей не виявлено.

Отже, встановлено, що існують статистично значущі відмінності у застосуванні копінг стратегій юнацтвом з різною гендерною ідентичністю.

Список використаних джерел:

1. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. (2016) Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. *Педагогічна думка*.
2. Галустян, Ю. М., & Новицька, В. П. (2004). Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості. *Український соціум*, (1), 3.
3. Matheny, K. B., Ayccock, D. W., Pugh, J. L., Curlette, W. L., & Silva Cannella, K. A. (1986). Stress coping: A qualitative and quantitative synthesis with implications for treatment. *The Counseling Psychologist*, 14(4), 499-549.